

SPECTACOLE – EXPERIMENT PENTRU TINERII, „EVOCĂRI DIN ISTORICUL VESTIMENTAȚIEI ÎN SPAȚIUL MUZEAL”

Mariana COCOȘ

Practica relațiilor cu publicul în cadrul Muzeului de Artă Vizuală a impus tipuri de acțiuni ce s-au dovedit eficiente, dar a avut ca urmare și identificarea anumitor categorii de vizitatori, din ce în ce mai bine definite ca cerințe culturale. Există un raport subtil, greu de definit, între personalul implicat în pedagogia muzeală și cei cărora li se adresează această activitate. Dacă primul are un rol determinant, activ în modelarea celei de a doua categorii, există și reversul procesului: când grupurile nu mai sunt o masă impersonală, fără preferințe, ci impun anumite opțiuni, iar rolul muzeografului este să înțeleagă și să găsească răspunsul cel mai potrivit acestor deziderate. Mai mult, oferta instituției trebuie să fie destul de promptă, înainte ca disponibilitatea apărută să se stingă.

Datorită profilului muzeului nostru – arta contemporană – tinerii au arătat întotdeauna mai multă receptivitate față de el. De aceea, în strategiile concepute, manifestările pentru copii și tineret au fost în general mai bine structurate decât cele adresate adulților: orele de desen cu școlarii claselor I - IV, orele de istorie a artei, descifrarea unui tablou etc. În ultimii ani există o preocupare specială de promovare a relațiilor cu tinerii și, mai ales, cu cei din

învățământul artistic. Colaborarea cu Liceul de Artă din Galați și cu Academii de Artă din București, Cluj și Iași are continuitate și se concretizează în expoziții periodice care se bucură de o reală audiență, conturând un cadru de promovare a tinerei generații de creatori. Manifestările expoziționale de acest fel au implicat și o conotație educațională, deoarece fiecare elev reprezintă un *leader* de opinie pentru un grup de rude sau prieteni care, aproape indiferent de pregătirea lor, manifestă de la început o atitudine receptivă față de fenomenul contemporan – stare psihică necesară unei ulterioare înțelegeri mai nuanțate. Tocmai datorită relației motivate stabilite între muzeu și tinerii creatori, a căror opinie sensibilizează un număr important de potențiali iubitori de artă, instituția noastră a perseverat în cultivarea lor cu prioritate.

Preferința pentru tineret – categorie de public cu un impact dinamic în societate – credem că poate fi corelată cu găsirea acelor zone de interferență ale artei cu cotidianul ce pot stârni un interes deosebit, fiind și o caracteristică prin excelență a secolului nostru.

Design-ul – și, mai ales, design-ul vestimentar – este un astfel de domeniu ce poate polariza atenția

tinere și chiar a altor persoane (diferite ca vârstă și pregătire). Încă din 1988 această orientare s-a concretizat într-o amplă expoziție realizată de muzeu în colaborare cu Uniunea Artiștilor Plastici, cu creația vestimentară a unor designeri de prestigiu.

Demersul acesta a fost continuat în ultimii ani printr-o serie de spectacole tip „parada modei“, realizate în colaborare cu Fundația Studium din Galați - spectacole coordonate de specialiștii muzeului nostru -, în care ponderea pieselor au deținut-o cele inspirate din istoria costumului.

În modul de organizare s-a pornit de la câteva premise esențiale. Începând cu *Arta 1900*, și mai ales cu *Bauhaus*-ul, a apărut o socializare a creației artistice ale cărei coordonate au fost transferate mai conștient și mai pragmatic decât în secolele anterioare în toate mediile vieții cotidiene. În zilele noastre piesele vestimentare concepute de marii creatori devin obiectul unor expoziții de artă; la Paris există chiar un Muzeu al Modei și al Costumului. De altfel, stilisții contemporani consideră că există un numitor comun între concepția unui costum și cea a unui obiect artistic. Este ceea ce afirmă Pierre Cardin când constată: „...dacă rochiile ar fi din ghips sau lemn, croitorii ar fi considerați sculptori. Fiecare model este o construcție arhitecturală și plastică, singura diferență fiind aceea că formele noastre sunt animate“. Optica sa este cu atât mai îndreptățită la acest sfârșit de secol, când arta nu mai are limite și prejudecăți în folosirea celor mai

diverse materiale și când multe manifestări sunt, ele însele, un spectacol delimitat în timp. Intenția noastră a fost de a-i determina pe participanții la „Evocări din istoricul vestimentației în spațiul muzeal“ să conștientizeze faptul că orice veșmânt este un ansamblu de volume, are o concepție cromatică și chiar o concepție dinamică, spațială foarte specială.

În cele ce urmează vom expune o selecție din modul de prezentare al diferitelor costume ce au evoluat în spectacol.

1. *Costum inspirat din Evul Mediu timpuriu*

Există, într-adevăr, trăsături stilistice proprii fiecărei epoci, care ne permit să descoperim elementele unei viziuni comune atât în arhitectura, sculptura, pictura unei perioade, cât și în artele decorative, deci și în veșmânt. Inspirată din costumul medieval romanic, vestimentația din pânză, piele și metal, dezvoltă câteva sugestii ale epocii: croiala simplă și frumusețea textilei. Materialele și accesoriile folosite corelează o epocă îndepărtată cu unele preferințe ale vestimentației rockerilor din vremea noastră. Rețeaua de piele care acoperă capul amintește de glugile din Evul Mediu, iar accesoriile se inspiră din agrafele și acele folosite atunci. Această rețea a fost repetată, fără a respecta modelul medieval, urmărind un echilibru cromatic, compozițional. Combinația între suprafața netedă a pielii și cea aspră a textilei, accentele aduse de luciul metalului, creează un joc discret al contrastelor, păstrându-se o armonie caldă a ansamblului.

2. *Rochie de mireasă inspirată din costumul feminin gotic.*

Mult mai complexă este vestimentația corespunzătoare stilului gotic, decât cea din perioada romanică. Prin inventarea croielii pe *bié* s-a putut realiza un joc complex de volume ample și linii fragile, alternativ, creând o imagine feminină feerică, ce corespunde idealurilor exaltate de trubadurii vremii. Datorită destinației sale – rochie de mireasă – s-a renunțat la cromatica bogată a vremii, dar s-au păstrat reperatele pieselor principale și a liniei generale: zveltețea siluetei, terminațiile ascuțite, evazările mânecilor ample și ale părții inferioare a rochiei.

Rochie de mireasă inspirată din costumul gotic (exteriorul Muzeului de Artă Vizuală)

O interesantă rezolvare o constituie suprapunerea celor două părți ale ansamblului, amintind piesele costumului medieval: *cotte* și *surcotte*. Fusta maxi este detașabilă, astfel încât are un dublu aspect: ea corespunde atât solemnității momentului cât și degajării unei rochii moderne. Pălăria ascuțită amintește de tipicele pălării gotice, motivând într-un mod expresiv vălurile uzitate în astfel de ocazii. Adaptarea costumului medieval propune o soluție nonconformistă destul de banalelor rochii de mireasă.

3. *Rochie inspirată din costumul masculin rococo*

Aristocratic, exuberant și frivol, stilul rococo dezvoltă gustul pentru artele decorative și pentru detaliul bine făcut: de la bogăția ornamentală a palatelor, la finețea porțelanurilor, a obiectelor uzuale și a vestimentației. Aceasta este și o adevărată operă de artă, lucrată din mătase, broderii, catifea și alte materiale prețioase. Spiritul vremii, cultivat în saloane, se reflectă și în nota efeminată a costumului masculin rococo. Acesta a servit drept inspirație pentru o rochie de ocazie ce valorifică jacheta masculină, croită în evazări și îngustări succesive, cu o curbură ușor de adaptat siluetei feminine. Mătasea folosită, cu lucirile ei, amintește de materialele prețioase ale timpului, iar manșetele ample și micul tricorn specifice costumului îi dau o notă inedită.

4. *Veșminte de ocazie inspirate din Art Nouveau*

Elementele decorative florale au fost folosite în diferite epoci; se remarcă printr-o asemenea preferință rococo-ul în secolul al XVIII-lea, dar și la confluența dintre sec. al XIX-lea

și sec. XX, *Art Nouveau*-ul. Curent apărut, într-un sens, pentru a împăca disonanța dintre artă și tehnică, el se manifestă în special în artele aplicate și în grafică, punându-și amprenta stilistică pe obiecte, mobile, construcții. Răspunzând și unei orientări simboliste a sfârșitului de secol, inspirația din lumea vegetală este cultivată cu predilecție (vase în formă de lălea sau cactus, mobile cu nuferi, trestii sau hortensii reconstituie un univers plin de fantezie).

Adaptate unor croieli moderne, două ansambluri vestimentare de ocazie au avut ca punct de reper modul de stilizare al ornamentului vegetal *Art Nouveau* și principiul asimetriei, cultivat de același stil. La prima dintre acestea, realizată din mătase neagră și galben-ocru, încrângătura de curbe mici prezentate la pălărie se reiau, în trasee mai ample, la rochie, amintind de dinamismul motivului *coup de fouet*. Impresia de dinamism este creată și de pliseurile din partea dreaptă a veșmântului.

La fel de clar este marcată pe verticală asimetria la rochia realizată într-un contrast puternic de roșu – negru. Linia sinuoasă mediană este continuată, în spațiu, de grupul de crenguțe de deasupra umărului. Ritmul lor se reia la pălărie, dând un accent extravagant ansamblului. Tratarea naturalistă a ornamentației este compensată de culorile ce dau o notă abstractă rochiei.

5. *Rochie de zi inspirată din moda anilor '20*

În anii '20, transformările survenite în artă au ecou și în linia vestimentară. Moda reflectă importanța noii viziuni simplificatoare de forme a

cubismului și este sensibilă la influența Baletelor Ruse sau Suedeze ce se afirmă la Paris. Artiști ca Raoul Dufy sau Sonia Delaunay sunt implicați mai mult decât oricând în modă. Ținuta inspirată din această perioadă tinde să reconstituie ceva din dezinvoltura vremii. Peste o rochie clasică se suprapune un drapaj oblic, detașabil, ce cade în falduri marcate, continuat în spate cu o eșarfă prinsă pe umărul drept, care amplifică și lungește silueta.

Rochie de ocazie inspirată din moda anilor '20 (interiorul muzeului)
Foto: Mariana Cocoș

Mătasea verde și colajul de dantelă neagră realizează un accent cromatic și decorativ, nota de originalitate fiind dată și de broșele prinse în zone mai puțin obișnuite. Sobrietate și eleganță pe de o parte, dar și simplitate a liniei și comoditate a croielii – sunt caracteristici ale vestimentației anilor '20, adecvată noilor exigențe de viață ale femeii.

Piese de vestimentație prezentate în cadrul spectacolelor *Evocări din istoricul vestimentației în spațiul muzeal* au fost o adaptare modernizată a costumelor din diferite epoci și nu o reproducere fidelă a lor. Nu am urmărit să îngădăm inspirația autorilor (în general tineri) ci s-o stimulăm prin sugestia ale unei problematice plastice, lăsându-le libertatea interpretării. Am dorit în special să păstrăm caracterul de joc al momentului. Există și o motivație practică, și anume: costul acestor veșminte a fost suportat de elevii

colegiului Studium (creatorii costumelor) care le valorificau ulterior.

„Pedagogia muzeală” s-a manifestat în două etape: în îndrumările date direct celor ce realizau spectacolul și în propunerea temelor, iar apoi în prezentarea verbală, adresată, de astă dată, publicului. Ea îmbină aprecieri de ordin general, asupra stilului epocii, a costumului istoric ce a servit drept sursă de inspirație și un scurt comentariu asupra elementelor de expresivitate plastică ce au fost modernizate.

Desigur, rolul acestor manifestări este să instruiască mai mult vizual și nu să fie niște cursuri aprofundate despre problemele artei. Dar ele au tocmai doza necesară de atractivitate care invită și stârnește interesul publicului oferindu-i acel grad de spectaculos ce îmbină informația cu delectarea pentru a îndeplini una din funcțiile specifice muzeului – comunicarea.

Résumé

Dans les programmes du Musée d'Art Visuel de Galați, les manifestations pour les jeunes sont devenues depuis des années une priorité. Ils offrent aux groupes des élèves et des étudiants des cours de l'histoire de l'art ou des modèles de „lecture” de l'oeuvre artistique.

Mais il y a aussi des domaines d'interférence entre la vie quotidienne et l'art, qui peuvent réveiller l'intérêt du jeune public et devenir un moyen d'éducation esthétique: le design, la création de mode.

Pierre Cardin disait: „Chaque modèle est une construction architecturale et plastique, la seule différence est que nos formes sont animées”. Cette affirmation

est pleinement justifiée surtout du point de vue de l'art contemporain, ou l'invention des formes, des matériaux et des techniques n'a plus aucune restriction.

En pensant que l'art peut être compris à travers l'histoire du costume, on a organisé des spectacles où les jeunes présentent leurs créations vestimentaires, inspirées de cette histoire. Ce sont des interprétations modernes du costume gothique, rococo, inspiré du style Art Nouveau etc., et accompagnées de brèves explications.

Ayant un caractère ludique, ces spectacles encouragent la créativité et suscitent l'intérêt des jeunes pour l'art; ils deviennent ainsi un moyen pour accomplir une fonction spécifique du musée: la communication.